

Σταυρός Λιτανείας, 11ος αιώνας, Βυζαντινό Μουσείο Αθηνών

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Οι σταυροί λιτανείας τοποθετούνταν στο ιερό, πίσω από την αγία τράπεζα, ή σε διάφορες θέσεις μέσα στο ναό. Κατά την περιφορά τους σε λιτανείες, στηρίζονταν πιθανότατα σε κοντάρι. Οι κεραίες του σταυρού είναι πεπλατυσμένες στα άκρα και καταλήγουν σε τρεις κυκλικές προεξοχές (δισκάρια) η καθεμιά. Σ

την κάτω πλευρά των οριζόντιων κεραιών υπάρχουν τέσσερις κρίκοι για την ανάρτηση διακοσμητικών στοιχείων (πεντέλια).

Και στις δύο όψεις του ο σταυρός φέρει εγχάρακτες επιγραφές και κοσμείται με ανάγλυφες, αρκετά φθαρμένες, παραστάσεις. Όπως προέκυψε από ραδιογραφία, το κυρίως στέλεχος και τα πλακίδια του σταυρού αποτελούν ένα εξολοκλήρου χυτό αντικείμενο, χωρίς επικολλήσεις πρόσθετων τμημάτων.

Στην κύρια όψη, η οριζόντια κεραία κοσμεύται με τρεις προτομές που σχηματίζουν τη σύνθεση της Δέησης: στο κέντρο ο Χριστός και στις άκρες η Θεοτόκος (αριστερά) και ο Ιωάννης ο Βαπτιστής (δεξιά), οι οποίοι δέονται για τη σωτηρία του κόσμου.

Ο Χριστός πλαισιώνεται από την επιγραφή Ο ΩΡΑΙΟΠΥ / ΛΕΙΟΤΗΣ. 1

σως πρόκειται για ονομασία ναού αφιερωμένου στον Χριστό, στον οποίο μπορεί να ανήκε αρχικά ο σταυρός. Στο πάνω άκρο της κάθετης κεραίας, ένας αρχάγγελος σε μετάλλιο, πιθανόν ο Μιχαήλ, με αυτοκρατορική ενδυμασία, κρατεί τη σφαίρα του κόσμου. Στο κάτω άκρο, ένας γενειοφόρος στρατιωτικός άγιος, πιθανόν ο Θεόδωρος, κρατεί ασπίδα και δόρυ.

Η πίσω όψη του σταυρού φέρει στο μέσον ανάγλυφο σταυρόσχημο πλακίδιο με τον Εσταυρωμένο, όπου διακρίνεται η επιγραφή: Η CTAV / ΡΩCIC.

Το πλακίδιο πλαισιώνεται από την εγχάρακτη επιγραφή Ο ΑΓΙΟC / ΓΕΩΡ / ΓΙΟC, στην κάθετη κεραία, και την αινιγματική επιγραφή ΟΑΛΑ / ΓΙΑC, στην οριζόντια. Στις τρεις ανώτερες κεραίες του σταυρού, μέσα στις μεγάλες κυκλικές απολήξεις τους αναγράφονται οι επιγραφές: Ο ΑΓ(ΙΟC) / ΠΑΝΤΕ / ΛΕΗΜΩΝ (αριστερά), Ο ΑΓ(ΙΟC) / ΝΙΚΗΤΑC (επάνω) και Ο ΑΓ(ΙΟC) / ΑΝΔΡΕΑC (δεξιά), χωρίς όμως να συνοδεύονται από τις αντίστοιχες μορφές.

Πηγή: [facebook.com](https://www.facebook.com)